

ЗМІСТ

9

РОЗДІЛ 1

ЗА ЛАШТУНКАМИ

83

РОЗДІЛ 2

ВИГОРІЛІ ЛЮДИ НА ВИГОРІЛІЙ ПЛАНЕТІ

181

РОЗДІЛ 3

СТАРОДАВНЯ ДРАМА

231

РОЗДІЛ 4

УЯВІТЬ, ЩО ЖИТТЯ СПРАВЖНЄ, І ВСЕ, ЩО МИ РОБИМО, МАЄ ПЕВНЕ ЗНАЧЕННЯ

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Це могла бути моя історія. Щось на зразок автобіографії, якби я захотіла її написати.

Але автобіографії не надто мене цікавлять.

Існують інші теми, важливіші.

Цю історію написали ми зі Сванте та нашими доньками, і в ній ідеться про кризу, з якою зіткнулася наша родина.

Ця історія про Грету і Беату.

Та передусім вона про кризу, яка нас спіткала й яка завдає нам неабиякої шкоди. Кризу, яку ми, люди, створили власним способом життя, не замислюючись про довготривалі наслідки і відмежовуючись від природи, частиною якої ми є. Одні називають цю кризу кліматичною, а інші — кризою надмірного споживання.

Здається, більшість людей вважає, що це відбувається десь далеко і ще довго не зашкодить нам.

Але це не так.

Вона вже розгортається навколо нас у різних виявах. За сніданком, у шкільних коридорах, на вулицях, у будинках і квартирах. У деревах за вікном і вітерці, що куйовдить наше волосся.

Після тривалих роздумів ми зі Сванте й дітьми вирішили поділитися деякими думками на сторінках цієї книги, хоча, можливо, варто було б приберегти їх на потім.

Коли мине більше часу.

Заради вашого блага, не нашого.

Без сумніву, тоді ця книга ліпше сприймалася б і значно більше людей погодилися б із написаним у ній.

Але у нас немає стільки часу. Задля шансу на перемогу в боротьбі з цією кризою ми повинні почати говорити про неї негайно.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

За кілька днів до виходу цієї книги у серпні 2018 року наша донька Грета Тунберг сіла під будівлю парламенту Швеції, розпочавши шкільний страйк за клімат. Він і досі триває на площі Минтторгет у Старому місті Стокгольма та у всьому світі.

Відтоді багато що змінилося як для Грети, так і для нашої родини.

Деякі дні нашого життя майже схожі на казку або сагу.

Але то вже розповідь для іншої книги. Ця ж — про шлях до шкільного страйку Грети, до 20 серпня 2018 року.

Малена Ернман, листопад 2018 року

P.S. Ще до виходу цієї книги ми оголосили, що всі кошти від її продажу буде переведено Грінпісу, Всесвітньому фонду дикої природи та іншим неприбутковим організаціям через заснований нашою родиною фонд.

Ми виконуємо обіцяне.

Так вирішили Грета і Беата.

РОЗДІЛ 1

ЗА ЛАШТУНКАМИ

Елегія

День повільно сплива.
Сонце помре годині о сьомій.
Слово вам, темряви знавці:
Хто тепер світитиме нам усім?
Хто підсвітить світ на заході
І хто вмикатиме сни на сході?
Чи може хтось ліхтар принести?
Краще, щоб це був ти.

ВЕРНЕР АСПЕНСТРЬОМ

Сцена 1

ОСТАННІЙ ВИСТУП В ОПЕРІ

Займайте, будь ласка, свої місця.

Музиканти оркестру востаннє налаштовують інструменти — і світло у залі згасає. Я стою поруч із диригентом Жаном-Крістофом Спінозі. За кілька секунд ми вийдемо на сцену — і розпочнеться дійство.

Сьогодні всі щасливі. Це наш фінальний виступ — і вже завтра ми повернемося додому, до своїх рідних і близьких. Або на чергову роботу. Додому до Франції, Італії та Іспанії. Додому до Осло і Копенгагена. До Берліна, Лондона і Нью-Йорка.

Останні кілька виступів минули немов у трансі.

Кожен, хто коли-небудь працював на сцені, мене зрозуміє. Іноді виникає певний енергетичний потік, що створює взаємодію між сценою та залом і спричиняє ланцюгову реакцію, яка набирає обертів від виступу до виступу, з кожним наступним вечором. Це наче магія — магія театру та опери.

І ось ми на завершальній виставі опери Генделя «Ксеркс» у мистецькому центрі *Artipelag*, що на Стокгольмському архіпелазі. Сьогодні 2 листопада 2014 року, і цього вечора я заспіваю свою останню оперну партію до Швеції. Але цього ще ніхто не знає, зокрема і я.

Цього вечора я заспіваю останню в житті оперну партію.

Атмосфера наелектризована. За кулісами всі сновигають, не відчуваючи під собою ніг. До того ж ціла

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

знімальна група записує виставу одразу на вісім відеокамер.

Навіть за кулісами можна почути мовчазну присутність 900 людей у залі. Король і королева вже готові до виходу на сцену. Готові всі.

Я ходжу туди-сюди. Намагаюся дихати, але нічого не виходить. Моє тіло неначе хоче викрутитися вліво. Я вся зіпріла. У мене терпнуть руки. Останні сім тижнів — суцільний кошмар. Жодної хвилинки спокою. Мене нудить, але самої нудоти я не відчуваю. Це наче затяжна панічна атака. Наче я врзалася у скляну стіну і зависла у повітрі, поки падала на землю. Ось-ось пролунає глухий звук падіння. Ось-ось буде біль. Буде кров, переламані кістки і сирени «швидких».

Але нічого подібного не відбувається. Я тільки бачу себе завислу в повітрі перед тією клятою скляною стіною, на якій нема жодної подряпинки.

— Мені зле, — кажу я.

— Сядь. Принести тобі води? — ми розмовляємо французькою, диригент і я.

Раптом мої ноги підкошуються. Жан-Крістоф встигає спіймати мене.

— Нічого страшного, — каже він. — Трохи затримаємо початок вистави. Зачекають. Скажемо, що через мене. Я ж француз, а ми завжди спізнюємося.

Хтось сміється.

Але ж одразу після вистави мені треба бігти додому. Завтра моїй молодшій донечці, Беаті, виповнюється дев'ять, і ще треба зробити тисячу різних справ. Та нічого не поробиш. Я зомліла. В обіймах диригента.

Звична ситуація.

Хтось проводить рукою мені по лобі.

Я непритомнію.

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

СТАЛЕЛИВАРНИЙ ЗАВОД

Я виросла у таун-хаусі в маленькому містечку Сандвікен на півночі Швеції. Моя мама була дяконом, а батько працював бухгалтером місцевого сталеливарного заводу. У мене є на три роки молодша сестра Вендела і брат Карл-Йоган. Мати назвала його на честь шведського співака-баритона Карла-Йогана «Лоа» Фалькмана, якого вважала надзвичайно гарним.

Цим зв'язок нашої родини з оперою та класичною музикою й обмежувався.

Однак ми любили співати і робили це дуже часто. Народні пісні, хіти з репертуарів гурту *ABBA* і Джона Денвера. Загалом ми були типовою шведською родиною з маленького містечка. Хіба що вирізнялися тим, що мої батьки допомагали людям, які потрапили у скрутне становище.

У нашому будиночку на вулиці Екостіген, на околиці району Валлгов, панувала любов до людей. Якщо хтось потребував допомоги, ми вважали своїм обов'язком спробувати її надати. Моя мати перейняла цю сімейну традицію від свого батька Еббе Арвідссона, який обіймав високу посаду в Церкві Швеції. Він був засновником руху всехристиянського єднання та благодійності у його сучасному вигляді. Тож у дитинстві я часто жила під одним дахом разом із біженцями й іммігрантами без документів.

Інколи це було схоже на хаос.

Але все закінчувалося добре.

Якщо ми подорожували, то обов'язково повинні були відвідати мамину найкращу подруту, монахиню. Кілька разів навіть проводили все літо в її монастирі на півночі Англії. І, мабуть, через це я так сильно лаюся на сцені. Ця звичка походила ще з хронічної дитячої схильності до бунтарства, і навряд чи я колись її позбудуся.

Хоча ми й проводили літні канікули в англійських монастирях і давали прихисток біженцям у своєму гаражі, однак більше нічим не вирізнялися поміж інших людей.

Як уже розповідала, наша сім'я часто співала, а я обожнювала підспівувати. І робила це постійно.

Співала будь-що. І чим важчий був твір — тим цікавіше мені було.

Минули роки. І я вирішила стати оперною співачкою. Мабуть, таке рішення ґрунтувалося на моїй любові кидати собі виклики. А що може бути складнішим чи цікавішим, ніж виконання оперних арій?

ДІЯЧІ КУЛЬТУРИ

Відколи мені виповнилося шість, я співаю на сцені перед публікою: в церковних хорах, вокальних ансамблях, джаз-бендах, мюзиклах, опері. Моя любов до пісні безмежна: я воліла б не виступати в якомусь одному жанрі, не обмежуватися певним стилем. Моя творчість нескінченна, всеосяжна. Я буду співати будь-що і в будь-якому жанрі, якщо музика хороша.

В індустрії розваг говорять, що чим легше визначити жанр, у якому виступає артист, тим більше кулінарних книг він потім напише. Тоді можна сказати, що мої кулінарні книги завдяки їхній відсутності будуть більш промовистими, ніж у багатьох колег.

Я вважаю, що наскрізною темою моєї творчості впродовж останніх п'ятнадцяти років була спроба поєднати високу мистецьку майстерність із популярним репертуаром широкого діапазону. Я намагалася спростити складне, опустити високу культуру на сходинку нижче, розширити те, що здається вузьким. І навпаки.

Я йду своїм шляхом. Проти течії і здебільшого на самоті. Звісно, це не стосується проєктів, над якими ми працювали разом зі Сванте.

Якщо спершу я керувалася інстинктом та інтуїцією, то з роками мої дії та рішення були продиктовані відповідальністю та переконанням, що коли ти здатна ще більше проявити себе в професії, то просто зобов'язана спробувати це зробити.

Ми зі Сванте — з тих небагатьох, яким була дана така можливість.

І ми спробували та стали «діячами культури». Цим терміном у Швеції часто називають тих, хто працює у сфері мистецтва. Ми займаємося музикою, виступаємо в опері й театрі, а також присвятили чимало років організаційній роботі та власним проектам. Ідеться про те, на що, власне, запрограмовані всі діячі культури. Прагнемо й докладаємо всіх зусиль, щоб забезпечити своє майбутнє та досягти одвічної мети — знайти нову аудиторію.

Хоча маємо досить-таки різний життєвий досвід, але з самого початку переслідуюємо одну й ту саму мету.

Різну, але водночас схожу.

Коли я була вагітна нашою першою донькою Гретою і працювала в Німеччині, Сванте одночасно виступав у трьох різних театрах у Швеції: *Östgötateatern*, *Riksteatern* та *Orienteatern*. А я змушена була дотримуватися умов підписаних контрактів, виступаючи ще кілька років у оперних театрах по всій Європі. Між нами — тисяча кілометрів. У телефонних розмовах ми обговорювали, як поєднати роботу й нові реалії нашого життя.

— Ти одна з найкращих у світі у своїй професії, — казав Сванте. — Я читав про це щонайменше у десяти різних газетах, і, як на мене, твоя робота вартує більшого, ніж моя як бас-гітариста у шведському театрі. Мене легко можна замінити. Не кажучи вже про те, що ти заробляєш достобіса більше мого.

— Більше, ніж я.